

ACC. NR. 9409

Landskap: SKÅNE Upptecknat av: W. Richter
Härad: FROSTA Adress: _____
Socken: HÖRBY Berättat av: Sven Johansson
Uppteckningsår: _____ Född år _____ i _____

Uppteckningen rör Se. REG. Sid 1

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Landskap: Skåne Socken: HörbyFullständigt namn: Pron JohanssonFödd den 5/12 år 1849 på 'gamla Nyck leult'
i Hörby, Skåne (gård eller by)Yrke: Landbrukare (socken och landskap) Bisyssla:Bosatt å följande platser: I Köinge, Skåne. Alltid
(socken, landskap, tid)Bor nu i Köinge, Hörby
(gård eller by jämte postadress)

Faderns namn: född

Moderns namn: född

Sedan huru länge är slakten känd: a) fädernet? b) mödernet?

Närmare upplysningar om slakten: End. arkivstudier bräntammen
sagesmannen fr. Götfrid Namburger + 12/1778 och hans (t. ex. inflyttning, yrken m. m.)
dottern Cecilia *1684 + 1774 inflyttad fr. Tyskland. 1778
brunn Nyckeskilt i Hörby, vilket möjliggör
tidigare forskning.Sagesmannens barndom: (el. upptecknarens) (sysselsättning, syskon)
skolgång

Läsning:
(böcker, tidningar m. m.)

Resor:

Har sagesmannen sina hägkomster efter vissa personer? Vilka?
(el. upptecknaren)

Deltagande i föreningslivet:

Förtroendeuppdrag:

Övriga upplysningar: *Sagesmannen villig berättat, men mycket
föresvunnet.*

(foto se. Per Malungren).

Död den
(år och dag)

Ant. av

Dessa uppgifter ha insänts av:

William Persson

(namn och fullständig adress)

H. I väg. 35, Lund år 1939.

2409

2409.

1.

Systematiskt register:

F:b Sägen om Hörby kyrka
" " " Lunds domkyrka.

I:j Gåtor.

L:d Kornsåadagen.

E:a Bykrog.

S:a Byangelägenheter: Gäressyn, ringa grisar, ålderman, seman, vänga-
gömmare, åldermansgille, grus och lertäckt, bykälla osv.

LUNDS UNIVERSITETS
FOLKMINNESARKIV

Skane
Köinge
Hörby

LUNDS UNIVERSITETS
FOLKMINNESARKIV

Uppd as W. Richter

2409 Per Sveng Johanson

F. 1
2

Sägen om Hörby kyrka

Sägen om Hörby kyrka

Hörby kyrka skulle egentligen ha uppförts på Köinge ås. Man samlade ihop virke och annat material men på natten bortfördes det av trollen eller pysslingarna till Hörby, där den också byggdes.

Sk.

Uppm. W. Rindén

Fid

Ensta

LUNDS UNIVERSITETS

2409

Hörby o. a.

FOLKMINNESBANKEN

Berätt. Johansson

3

Sägen om Lunds domkyrka

Sägen om Lunds dom
kyrka.

Lunds domkyrka byggdes av en, som hette Finn, vid "Råby hällor". Han hade gjort förbund med någon, att om han inte fick kyrkan färdig innan den tiden, så fick han grava ut bägge han ögon. Men han fick den inte färdig. Så var det någon ute i Råby hällor och solade sig. Han hörde då ett barn skrika och gråta och någon som sökte tysta ner det: "Tig du, i morgon kommer Finn hem med bägge hans ynn". Det var något "troll" nere i berget, som sade det. Kyrkan var nu nästan färdig, men då Finn fick höra sitt namn nämnas blev han förargad och avslutade inte bygget och fick ej heller ögonen. "Lunda kärka blir aldri färdi utan ska de bycka på den årlit".

2400

LUNDS UNIVERSITETS
FOLKMINNESARKIV

J.J.
H.

Gåtor

Gåtor.

Nyckeln av trä och låset av vatten.

Djuren gingo fram, men jägarna fingo skam?

(Mose'stav, då han slog på berget. Djuren
Israels barn. "Jägarna" drunknade, då de för-
följde dem).

Två systrar i ett land. De bada i ett vaddn och torka
sig av en handduk ?

(Två kyrkor).

Fyra lövalinkar. Två visa väg te bys
och mushålet och fishålet och fejareskaftet?

(Det var kajten).

2409

S:a
R:a
5

LUNDS UNIVERSITETS
FOLKMINNESARKIV

Byangelägenheter

Detta stället hette förr Gamla Kyrkhult.
En släkting från Amerika var hemma en gång (han var mormon). Han fövskade ut stamävlan, så gott det gick för sig på arkiven. Han kunde inte komma längre tillbaka än till 1778, ty då uppbrändes kyrkoarkivet i Hörby med alla gamla handlingar o.d. Det året dog Gottfrid Namburger. Hans hustru f. 1684 d. 1774. Det var mina förfäder. Jag föddes 5/12 1849. och har bott här alltid. Min far kom på obestånd, så han måste sälja stället till Herrarna Seth på Osbyholm, och av dem köpte jag det, så det har stannat i slakten. I Kyrkhult var taxerad krog. i Alfred Svenssons stua. En metalltavla var uppspikad med stora spikar ovanför dörren. På den stod pris på öl och brännvin. Om våren körde de med stutar. Då samlades gubbarna på "kruet" och drucko brännvin. Ibland kunde de sitta där ända framt middag och då

Byangelägenheter

Bykrog.

R:a

kommo kvinnorna och hämtade hem stutarna, och sen fingo gubbarna komma efter då de voro färdiga på kruen.

Valborgsmässoafton skulle bymämnerna gå omkring och se till att gärdesgårdarna voro upplagda och svinen "ringade". Före 1. maj skulle de alltid vara ringade, och så släpptes de ut i fäladen. Då de skulle ringas, hölls de mellan benen. Med en syl stack man hål på trynet och en ståltråd drogs igenom, så kunde de inte rota upp gräset. Då i den tiden hade de grisarna ett par tre år, innan de gödde dem. Den dagen samlades de vid middagstid hos äldermannen, och så bjöds det på brännvin, så de ble riktigt fulla.

Äldermannen skulle hysa alla tiggare och resande och hålla reda på tattare och annat dåligt folk. Han skulle ha hand om byns handlingar. Om det var någon brand då de skulle skotta snö, köra säd o.d. skulle äldermannen blåsa i byhornet, som han skulle förvara. Han gick då ut på bygatan, där husen lågo å omse sador, och blåste så att alla hörde det långa vägar. - I varje gård var två, tre ja, ända upp till fyra hushåll.

Grus och lertäkter hade de gemensamt.

Här var en källa "Kittebonnakilla", och i den vattnade byn samfällt.

Rie; dit

Gäressyn.

Valborgsmässo-
afton.
Ringa grisar.

Älderman.

Byhornet.

Bygatan.

Grus- och
lertäckt.

Bykälla.

På äldermansgillet skulle de ha dom ett riktigt blag gill. De hade inte bordsittandes gille utan bara öl och brännvin, men detta var rikligt. Alderman byttes förr vatannat år - nu varje. Den avgående skulle namnge vem som skulle efterträda honom.

Äldermansgille

2/ Här var visst också "sexman" och likaså tidigare vångagimmare, ty uppe mot Äspinge gräns var ett hus, som de kallade "Vångagimmarehuset".

S. c.
Sexman och
vångagömmare.

Före min tid körde de markledes och vägarna voro urusla (sagesmannen säger: de körde gratis på dåliga vägar). Vägen här ute mot Hörby har blivit ingropad och bottnad i min tid. Marken låg för fäfet, och bara "lyckorna" voro inhägnade.

Vägar.

Innan mätningen hade alla Köingarna var sin lilla remsa på Köingaåsen. Alla skulle så, då äldermannen sade ifrån i hornet och ingen fick köra in ett lass säd förrän han tutade. De sutto då tillreds i sina portar, färdiga att köra ut. Körde de för tidigt blev det ett stop brännvin i böter.

P. f.

Kornsäadagen var den 5. juni, då skulle alla så. Vårrågen såddes något tidigare. Linet såddes i början på juni på en av "tolinerna".

Kornsäadagen.

d. d.

LUNDS UNIVERSITETS
FOLKMINNES

2409

8

Rig.

Vid mätningen gick de för när fars och tog för
mycket, så han begärde ägodelningsrätt, och han fick
det också rättat. En gammal kvinna sade: "Vinnen I,
så skall I få ta knoppen av me här.." och pekade på halsen.

De vann ju, och så kom Jens Tuasson och skrämde
kvinnan: "Nu kommer jag och tar min knapp....!"